

Vocea Civică

Volumul 5, Nr. 3 (24)

Mai-Iunie 1999

INTERVIURI:

◆
Dumitru Nidelcu,
Președinte,
Comisia Electorală
Centrală
(pag.2)

◆
Vladimir Solonari,
Președinte,
Comisia parlamentară
pentru drepturile
omului, culte,
minorități naționale și
comunități externe
(pag.3)

◆
Vladimir Voronin,
Prim-secretar,
CC al Partidului
Comuniștilor din
Republica Moldova
(pag.5)

LA TREABĂ!

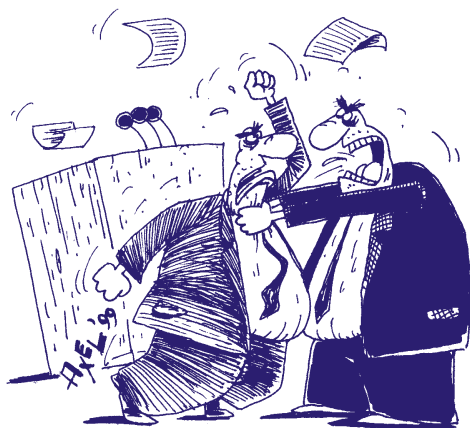
Recent încheiatele alegeri locale generale nu s-au deosebit prea mult de cele desfășurate în urmă cu patru ani. Câștigătorii consideră că ar fi putut înregistra succese ceva mai substanțiale. Cei care au pierdut consideră că explicația eșecului ar sta mai ales în matrapazlăcurile comise de adversarii politici. Reprezentanții mijloacelor de informare în masă au deplîns comportamentul multora dintre candidați. Aceștia din urmă au acuzat partizanatul înfocat al reprezentanților celei de a patra puteri în stat.

Cu puțin înaintea zilei alegerilor, șeful Departamentului pentru Combaterea Crimei Organizate și Corupției aducea grave acuzații împotriva unui vicepreședinte al Parlamentului. La rîndul său, vicepreședintele respectiv indica în prezența generalului cu pricina nu un apărător al legii, ci o persoană care comite abuzuri cu legea în mîină. Așa se face că, în ziua alegerilor, electoratul arăta asemeni unui boxer, împleticindu-se în ring, sub loviturile de pumn primite și de la adversar, și de la arbitru, și de la comentatorii de radio și televiziune, și de la o parte a spectatorilor, și de la te miri cine altcineva. Așadar, nimic deosebit.

Dacă a existat o particularitate, ea a fost dată de desfășurarea referendumului consultativ în aceeași zi cu alegerile locale generale. Există voci care consideră că în felul acesta atenția și răbdarea electoratului — și așa tocate mărunț de ghilotina ingredientelor piperate ale campaniei electorale — au fost măcinate cu totul. Mulți observatori au remarcat că buletinele de vot au creat suficiente dificultăți alegătorilor.

Chișinăul are, în sfîrșit, un primar general ales și nu unul numit. A mirat, într-o oarecare măsură, faptul că dl Serafim Urechean a acumulat doar 51,05%, cînd, cu toată indulgența, despre contracandidații Domniei sale cu greu se poate spune că ar fi avut parte de o campanie electorală. Lucrurile s-au desfășurat de așa manieră în timpul perioadei de campanie încît învingătorul părea cunoscut dinaintea zilei alegerilor.

Comisia Electorală Centrală s-a aflat, continuă să se afle, și cred că se va afla pentru multă vreme sub tirul unor critici dintre cele mai severe. Curtea Constituțională riscă să devină o instanță căreia i se va cere să stabilească pînă și dacă după orele 18.00 este... constituțional să se spună tot "Bună ziua" sau trebuie trecut la "Bună seară". Ce lipsește din acest tablou vibrant pare a fi tocmai esențialul. Și anume, că munca pentru care au candidat peste 35.000 de oameni și au fost aleși 629 de primari și 6402 consilieri de toate nivelurile trebuie începută. Se încumetă cineva, fără a consulta Curtea Constituțională, să facă invitația: "La treabă, oameni buni!" ?■

Buletin informativ

Moldova

Vocea Civică: *Stimate dle Dumitru Nidelcu, cum apreciați activitatea Comisiei Electorale Centrale (CEC) pe parcursul recentei campanii electorale? Care au fost succesele și eșecurile CEC în această perioadă?*

Dumitru Nidelcu: În ziua de 23 mai 1999, au avut loc alegerile locale generale și referendumul republican consultativ. Pentru prima oară alegerile locale s-au desfășurat conform prevederilor Codului electoral. Aceste alegeri se mai caracterizează prin faptul că ele au avut loc în condițiile reformei teritorial-administrative.

În perioada de pregătire și desfășurare a alegerilor CEC a activat în conformitate cu prevederile Codului electoral și regulamentul CEC. A fost întocmit un plan de măsuri pentru întreaga campanie electorală pe care l-am respectat întocmai. Pentru funcționarii electorali s-a editat și tipărit "Ghidul electoral", elaborat cu sprijinul IFES, a cărui apariție a fost determinată de necesitatea aplicării uniforme a procedurilor prevăzute de legislația care stabilește modul de organizare și desfășurare a alegerilor și referendumurilor în Moldova.

Am avut de făcut față unui volum imens de lucru în recentele alegeri locale generale. CEC, consiliile electorale de circumscripție de diferite niveluri, au muncit operativ și destul de eficient, asigurând realizarea tuturor măsurilor prevăzute pentru

"Membrii Comisiei Electorale Centrale și-au îndeplinit cinstit datoria, respectând cu strictețe prevederile Codului electoral."

organizarea și desfășurarea campaniei electorale.

În aceste alegeri pentru funcțiile de primari și consilieri au candidat peste 35 000 persoane. Au fost aleși 629 primari și 6402 consilieri de toate nivelele.

VC: *Atît în cursul recentei campanii electorale, cît și imediat după ea, CEC a fost supusă unor critici adesea foarte dure. Care din ele sînt în opinia dvs juste și argumentate și care sînt cele neîntemeiate și tendențioase?*

DN: Este greu să-ți închipui că toți cei care au participat la campania electorală să fie mulțumiți de rezultatele ei. Criticele lansate la adresa CEC au fost adesea neîntemeiate. Astfel s-a încercat a se face unele presiuni asupra CEC, însă ele nu au avut efectul scontat. Criticele s-au intensificat mai ales în ultima etapă a campaniei electorale și anume în cea de totalizare a rezultatelor alegerilor. CEC a oferit tuturor reprezentanților mijloacelor de informare în masă din țară și de peste hotare posibilitatea de a asista la ședințele Comisiei și de a primi informația respectivă. Posturile de radio și televiziune au transmis, peste fiecare oră pînă în dimineața zilei de 24 mai, comunicatele CEC referitoare la rezultatele preliminare ale alegerilor și referendumului.

Comisia a prezentat rezultatele totalizate ale alegerilor peste 5 zile după primirea proceselor-verbale de la consiliile electorale de circumscripție așa cum prevede Codul electoral, pe cînd la alegerile locale din 1995 totalizarea rezultatelor alegerilor a luat sfîrșit abia în cea de a 11-a zi după ziua alegerilor.

VC: *Una din atribuțiile CEC este cea de a studia legislația electorală*

și de a propune modificarea ei. Ce modificări intenționează CEC să propună de această dată?

DN: După alegerile parlamentare din primăvara anului 1998 CEC a înaintat Parlamentului propuneri privind modificarea Codului electoral care au fost aprobate la 4 februarie 1999.

Procesul de perfecționare a legislației electorale este un proces continuu. După ce vom analiza minuțios campania electorală pentru alegerile locale generale, vom veni neapărat cu unele propuneri de modificare a Codului electoral. Ele se vor referi îndeosebi la modul de înaintare a candidaților, la modificarea listelor de candidați și unele articole privitoare la organizarea și desfășurarea referendumurilor.

VC: *Există opinii care susțin că rezultatele alegerilor locale au fost publicate cu întîrziere în mod intenționat în interesul anumitor forțe politice. Ce credeți despre aceste opinii?*

DN: În ziua de 28 mai a.c., CEC a aprobat într-o ședință de lucru totalurile rezultatelor preliminare ale alegerilor locale generale și cele ale referendumului republican. La această ședință au participat numeroși reprezentanți ai mass media cărora le-a fost oferită toată informația de care dispunea CEC la acel moment. Unele ziare au publicat integral acea informație. Deci, eu consider că informația privitoare la rezultatele alegerilor și referendumului a fost oferită publicului corect și în termenii stabiliți.

Nu acceptăm nici o învinuire - indiferent din ce parte vine - cum că

(Continuare în pag. 4.)

“Nici o lege nu va putea să prevadă orice situație și tip de conflict...”

Vocea Civică: *Stimate dle Solonari, există opinii care susțin că inițiativa Președintelui Lucinschi de a organiza un referendum consultativ republican în aceeași zi cu alegerile locale a provocat confuzie în rândurile alegătorilor și a “reorientat” discuțiile într-o altă albie decât în cea pe care o presupuneau alegerile locale. Ce credeți despre aceste opinii?*

Vladimir Solonari: Și mie îmi pare că ideea desfășurării referendumului în aceeași zi cu alegerile locale nu a fost dintre cele mai fericite cu atât mai mult cu cât alegerile respective se anunțau foarte dificile și complexe. Pe de o parte, partidele își promovau candidații și platformele în campania pentru alegerile locale, pe de altă parte Președintele țării făcea agitație pentru republică prezidențială așa încât în cele din urmă nu s-au discutat serios nici alegerile locale, nici referendumul.

VC: *Cum apreciați rezultatele alegerilor locale din 23 mai?*

VS: Au existat două lucruri la care nu m-am așteptat. În primul rând, am crezut că blocul comunistilor, agrarienilor și socialiștilor va întruni mai multe voturi. De altfel, ei la fel presupuneau că vor acumula un număr mare de voturi. Doar în ultima etapă a alegerilor ei au început să realizeze că nu vor avea un succes deosebit. În al doilea rând, au fost numeroși cei care s-au așteptat că rezultatele frontiştilor la alegeri vor fi mult mai proaste.

În principiu, rezultatele acestor alegeri nu au schimbat mare lucru: situația de pe eșichierul politic este aceeași ca și în anul trecut. De fapt, aceasta este un lucru pozitiv. Cu toate că țara traversează o criză social-economică foarte profundă, totuși sistemul politic a rezistat și nu s-a prăbușit. Dacă alegerile ar fi schimbat substanțial starea de lucruri de pe eșichierul politic, atunci coaliția guvernamentală actuală puțin probabil că ar mai fi putut să funcționeze. Este foarte important că aceasta nu s-a întâmplat. Trebuie ca

pînă la alegerile prezidențiale din anul viitor să se adopte niște hotărîri și să se întreprindă niște măsuri care ar duce la o îmbunătățire cît de cît palpabilă a situației social-economice.

VC: *Ce prevederi ale Codului electoral privitoare la alegerile locale credeți că trebuie modificate?*

VS: Cred că ar fi trebuit să clarificăm anumite prevederi ale Codului electoral legate mai degrabă de referendum decît de alegerile locale. Există încă multe lucruri neclare în legătură cu modul în care referendumul trebuie organizat și desfășurat. Cînd e vorba de referendum, în Codul electoral, de regulă, se face trimitere la articolele “respective”. Nu sînt sigur că e bine să fie așa. În cazul referendumului apare o sumedenie de întrebări: a) cum se formează consiliile electorale?; b) partidele vor avea dreptul să-și înainteze reprezentanții în aceste consilii?; c) dacă da, atunci care sînt drepturile și obligațiile reprezentanților?; d) cum trebuie să fie reflectat referendumul în mijloacele de informare în masă?

VC: *De regulă, imediat după alegeri, se vorbește mult despre falsificarea rezultatelor și se fac chiar insinuări în acest sens de către unii concurenți electorali. Ce credeți despre asemenea afirmații și insinuări?*

VS: Aici este vorba despre lucruri mai mult de ordin psihologic. Dacă s-au și făcut falsificări, atunci ele au fost puține și neînsemnate. Eu cred că rezultatele alegerilor corespund în linii generale realității. Bineînțeles, există contestații și acuzații în acest sens, dar eu unul n-aș face mare vîlvă din asta.

Ceea ce a îngrijorat cu adevărat atîta lume, inclusiv pe mine personal, este faptul că CEC – a *propos*, încalcînd legea – nu a informat publicul despre informațiile privitoare la rezultatele preliminare ale alegerilor de îndată ce se afla în posesia lor. Ce s-a întâmplat în realitate? Cum și unde

aceste informații au fost *blocate*? De ce ele nu au fost introduse în computerele CEC, iar aceasta nu a informat imediat publicul despre rezultatele respective? Acesta este un precedent foarte periculos. Trebuie să verificăm neapărat care au fost cauzele situației date care a dus la incertitudine și bănuieli ce au afectat în primul rînd prestigiul instituției CEC, mai ales în primele zile ce au urmat după alegeri.

VC: *Cum credeți că vor evolua relațiile între consiliile locale și prefecți? Ce conflicte pot apărea între consiliile locale și prefecți în viitorul apropiat?*

VS: Este imposibil să eviți conflictele între consiliile locale și prefecți. Totodată, nici o lege nu va putea să prevadă orice situație și tip de conflict și să mai indice cum trebuie de procedat în asemenea cazuri. De altfel, nimeni nu este capabil să o facă. Noi trebuie să abordăm cu toată seriozitatea problema respectivă, însă să nu uităm că în multe privințe posibilitățile noastre sînt limitate. Eu unul nu consider că aceste conflicte trebuie să ne înspăimînte. Problema e alta: trebuie să existe un sistem, o bază legislativă care să reglementeze toate aceste conflicte și neînțelegeri, ceea ce se numește contencios administrativ.

Conflictele dintre consiliile locale și prefecți trebuie rezolvate de către judecătorii administrative. Noi nu avem încă o practică legislativă de soluționare a acestui tip de conflicte, dar cu timpul, dacă adoptăm un

(Continuare în pag. 4.)

(Interviu cu D. Nidelcu. Urmare din pag.2.)

CEC a favorizat în recentele alegeri anumite formațiuni politice. Membrii CEC și-au îndeplinit cinstit datoria, respectînd cu strictețe prevederile Codului electoral.

VC: *Toate campaniile electorale ce s-au desfășurat în Moldova se caracterizează printr-o trăsătură comună: modul în care mass media au înțeles să reflecte alegerile a fost cel mai aspru criticat și denunțat practic de către toți concurenții electorali. Ce va întreprinde CEC pentru a îmbunătăți situația în acest domeniu?*

DN: Reflectarea campaniei electorale în mass media se face în conformitate cu prevederile Codului electoral și regulamentului CEC, alcătuit în cooperare cu Consiliul Coordonator al Audiovizualului. La elaborarea acestui regulament s-a ținut cont de experiența anilor precedenți, precum și de situația social-economică actuală.

O parte din ziare sînt organe ale formațiunilor politice care îndeplinesc în mod strict indicațiile conducătorilor formațiunilor respective. E și firesc că atunci cînd o formațiune dată nu obține în campania electorală ceea ce și-a dorit, ea începe să caute vinovatul. Publicațiile independente, în situația crizei noastre economice, mi se par prea puțin independente, dar într-o societate democratică – spre care tindem - mass media sînt în drept să difuzeze diferite opinii. Cititorii sînt cei care apreciază cît de corecte sînt ele. Din nefericire, multe din aceste opinii nu au fost corecte în recenta campanie electorală.

După fiecare campanie electorală CEC analizează rezultatele ei. Cred că și în privința reflectării viitoarelor campanii în mass media vor fi întreprinse unele măsuri de îmbunătățire a situației ce s-a creat în acest domeniu.

VC: *Presa relatează în permanență despre tot felul de scandaluri legate de finanțarea campaniilor electorale ale concurenților electorali. Ce mecanisme intenționează să*

stabilească CEC pentru a asigura un control mai riguros asupra modului în care se finanțează campaniile electorale ale candidaților?

DN: Conform Codului electoral formațiunile politice și concurenții electorali încadrați în campania electorală sînt obligați să informeze CEC și opinia publică prin intermediul mass media despre mijloacelor financiare de care dispun. În majoritatea cazurilor aceste cerințe se respectă.

Mai dificil este să organizezi un sistem de controlare a felului în care se previne și utilizează aceste mijloace financiare. Cred că pe viitor, ținînd cont de unele momente din campaniile electorale precedente, vom face cu organele de stat de resort ordine și în acest domeniu.

VC: *Cum vă explicați controversa creată în jurul aceluia "poate" din Codul electoral, dispută care a ajuns pînă în fața Curții Constituționale? Este sau nu formulat în mod confuz paragraful respectiv?*

DN: Acel "poate" este folosit corect de către legiuitor în paragraful respectiv al Codului electoral. Acest lucru nu-l vede numai acela care nu dorește să-l vadă intenționat.

În cazul dat, disputele țin mai mult de latura politică a problemei decît de Codul electoral. CEC și-a spus cuvîntul pe marginea acestei probleme în decizia pe care a adoptat-o cu privire la rezultatele referendumului și a înaintat-o Curții Constituționale. Aceasta, la rîndul ei, a apreciat-o ca fiind corectă.

Opinii pot fi multe, dar Codul electoral rămîne singurul document pe baza căruia CEC își organizează activitatea.

VC: *Vă mulțumim.*■

21 iunie 1999, Chișinău.

(Interviu cu V. Solonari. Urmare din pag.3.)

contencios administrativ bun, cred că ne vom descurca și aici.

VC: *Cum apreciați perspectivele reformei teritorial-administrative în lumina rezultatelor recentelor alegeri locale?*

VS: Eu unul cred că reforma va fi promovată în pofida oricăror obstacole. Ea este foarte importantă și dificilă. În etapa actuală este extrem de important să se asigure o transparență cît mai mare a aspectului financiar al reformei administrative și în general: opinia publică trebuie să știe exact ce mijloace bănești se distribuie autorităților publice locale, dacă ele ajung sau nu la destinație, cum se folosesc etc. Situația care a existat în acest domeniu pînă astăzi a fost pur și simplu îngrozitoare. Satele în general nu s-au bucurat de nici un fel de independență financiară. Ea reprezintă unul din obiectivele majore ale reformei. Bineînțeles, acesta este un proces îndelungat care va dura mai mult de un an sau chiar mai mult de zece ani. Mai devreme sau mai tîrziu oamenii vor înțelege că ei trebuie să fie responsabili de ceea ce fac și gîndesc și că altfel nu se poate. După cum vă dați seama, această înțelegere e o chestiune de timp.

Primul pas important s-a făcut deja. Nici nu mă îndoiesc că vor apărea diferite probleme mai mult sau mai puțin grave legate de aplicarea reformei. Nu mă aștept la nici un fel de miracole. Iată, unii zic că totul va fi bine, problemele vor fi rezolvate într-un fel sau altul etc. Îmi permit să spun că totul va fi, dimpotrivă, foarte rău, pentru că situația în care se află acum Moldova este foarte și foarte proastă. Dar, nu avem altă ieșire. Această reformă este necesară și fără ea nu avem cum să mergem înainte.

În general, consider că proiectul Legii privind finanțele publice locale este unul bun. El se deosebește de altele prin conținutul și calitatea textului său și este într-adevăr bine gîndit. Cît privește celălalt proiect de lege, cel cu privire la patrimoniul public local, cred că mai e nevoie mult să se mai lucreze asupra lui, căci are foarte multe neajunsuri.

Dacă Parlamentul va reuși să adopte proiectele respective de legi pînă la sfîrșitul acestei sesiuni, eu cred că atunci vom putea spune că am fost capabili să facem și cel de al doilea pas, foarte important, în realizarea reformei administrative.

VC: *Vă mulțumim.*■

17 iunie 1999, Chișinău.

Vocea Civică: *Stimate Vladimir Voronin, cum apreciați modul în care au fost organizate alegerile locale din 23 mai a.c. și rezultatele lor?*

Vladimir Voronin: Mai mulți factori au influențat campania electorală pentru alegerile locale: 1) pentru prima oară alegerile locale au fost organizate în Moldova în condițiile reformei administrative. Urmău să fie aleși atât primarii, cât și membrii consiliilor locale și județene. Acest lucru a prezentat numeroase dificultăți nu numai pentru concurenții electorali, ci și pentru Comisia Electorală Centrală; 2) inițiativa Președintelui țării de a organiza un referendum în aceeași zi cu alegerile locale. Inițial, noi doream să punem accentele în campania electorală în special pe probleme socio-economice. După inițiativa cu referendumul ne-am văzut nevoiți să ne "reorientăm" și să explicăm oamenilor poziția noastră față de referendumul respectiv și problema republicii prezidențiale pe care el o pune în discuție; 3) numărul foarte mare de concurenți electorali.

În recenta campanie electorală concurenții electorali s-au provocat și defăimat unii pe alții ca niciodată. Spre deosebire de campaniile precedente, de data aceasta s-au comis cele mai numeroase încălcări, mai ales în ziua alegerilor. Noi unii credem că ni s-au furat de la 15 la 20 procente din numărul total de voturi.

Vreau să mai menționez că pentru prima oară am mers la alegeri în bloc cu cineva. La recente alegeri locale noi am participat în bloc cu agrarienii și socialiștii. Bineînțeles, că o asemenea asociere presupune numeroase dificultăți și probleme. De exemplu, dacă noi cei din conducerile de vîrf ale partidelor ne putem înțelege mai

“La noi căruța se pune adesea înaintea cailor...”

ușor, situația nu este aceeași și pe teren unde relațiile dintre structurile teritoriale ale partidelor, reprezentanții și candidații lor, sînt mai complicate. Totuși, am reușit să trecem peste aceste greutăți și obstacole și să participăm împreună la alegeri. La momentul actual încercăm să elaborăm anumite strategii care ne-ar facilita colaborarea cu reprezentanții noi aleși ai autorităților publice locale. Totodată, încercăm împreună cu partidele care fac parte din blocul nostru să stabilim o responsabilitate comună și să vedem cu ce se ocupă fiecare din noi în parte, precum și modalitățile cele mai eficiente de cooperare între reprezentanții noștri din primării, consiliile municipale, orașenești și cei din consiliile județene. Un astfel de sistem dublu de control și colaborare trebuie să se încununeze numai decît cu succes, chiar dacă astăzi sîntem în opoziție.

VC: *Deși partidul pe care-l conduceți a întrunit cele mai multe voturi în alegerile parlamentare din anul trecut, totuși vă aflați acum în rîndurile opoziției. În recente alegeri locale, blocul dvs. electoral iarăși a întrunit cel mai mare număr de voturi. Ce veți întreprinde acum ca să evitați rolul de opoziție permanentă?*

VV: Cît privește “opoziția permanentă”, am spus din momentul formării coaliției monstruoase din Parlament și o repet și acum: opoziția noastră este vremelnică. Atît nouă, cît și tuturor cetățenilor Moldovei, ne pare rău că această alianță mai există și astăzi, după un an de la înființarea ei. Dar să sperăm că ea nu va mai exista în curînd și toate fracțiunile din Parlament vor ocupa acele poziții pe care le merită. Pînă atunci, legile vor fi votate în raport direct cu interesele membrilor alianței. Ei se înțeleg între ei de ce au nevoie fiecare, apoi votează. Această situație nu poate continua prea mult. Sau ea se schimbă, sau trebuie să organizăm alegeri parlamentare anticipate.

VC: *Ce prevederi ale Codului electoral privitoare la alegerile locale credeți că trebuie modificate?*

VV: Pentru prima oară alegerile locale din Moldova au fost organizate și desfășurate conform unei legislații electorale noi, de aceea e și normal să îmbunătățim aceste prevederi. Evident, atît timp cît nu am văzut cum ele funcționează în practică, n-am fost capabili să știm exact ce și cum urmează să fie modificat. Chiar Parlamentul a fost nevoit recent să interpreteze din mers anumite articole ale Codului electoral. Numeroase întrebări au apărut în legătură cu felul în care s-au comportat în recenta campanie electorală televiziunea, concurenții electorali etc. Așa cum am mai spus-o, cele mai multe încălcări s-au comis în ziua alegerilor și anume la totalizarea rezultatelor alegerilor. Experții noștri lucrează deja asupra îmbunătățirii acestor prevederi, în special asupra celor legate de preîntîmpinarea falsificării rezultatelor alegerilor. Alegerile sînt un fel de competiție sportivă și atunci cînd arbitrul nu este cinstit au de suferit toți participanții la competiție.

Cred că mai e nevoie de modificat Codul electoral astfel încît să se limiteze participarea persoanelor care au înfundat cîndva pușcăriile, mai bine-zis cu antecedente penale, la alegeri în calitate de concurenți electorali. E nevoie de un control cît mai riguros al candidaților, inclusiv de ordin medical. Problema este foarte gravă, pentru că în cazul în care nu o soluționăm, locurile în Parlament și autoritățile locale vor fi cumpărate și vom asista atunci ca niște muși la o mafiotizare completă a Moldovei.

Cît privește preîntîmpinarea eventualelor falsificări, reprezentanții concurenților electorali din secțiunile de votare trebuie să aibă dreptul să semneze procesele-verbale ale birourilor electorale și să aibă o copie a acestor procese-verbale la ei, iar să se voteze trebuie nu cu pixul sau condeiul, ci prin aplicarea unei ștampile mici. Totodată noi mai propunem următoarele: componența nominală a consiliilor electorale trebuie schimbată totalmente la fiecare două campanii electorale.

VC: *În ziua de 11 iunie, Parlamentul a adoptat în prima lectură proiectul de*

lege cu privire la finanțele publice locale și cel privind patrimoniul public local. Ce credeți despre aceste proiecte de legi?

VV: Deocamdată ele nu sînt finisate și urmează să fie îmbunătățite sub diferite aspecte. Frațiunea noastră în Parlament le-a votat, pentru că ele sînt extrem de importante și noi vrem ca autorităților locale să li se asigure condiții normale de lucru.

Este normal ca ele să știe ce buget au, cum se formează bugetul lor, care sînt sursele lui principale, ce mecanisme au la îndemînă pentru a-l îndeplini etc. Formarea bugetului este în general o problemă extrem de dificilă, în special la capitolul agricultură. Ce fel de impozite poți lua, de exemplu, de pe cei ce și-au luat cote de pămînt? Ba roadă încă nu e, ba vremea e proastă, ba țăranul nu a avut cu ce să prelucreze pămîntul, ba nu a avut sămînță de semănat etc. Este clar că situația social-economică din țară își va lăsa amprenta asupra bugetelor locale. Este imposibil să construiești capitalismul într-un sat aparte. Dacă e sărăcie în țară, atunci sărăcie e pretutindeni: și în primării, și în consilii, și în județe.

VC: *Care trebuie să fie direcțiile de dezvoltare ale administrației publice din Moldova?*

VV: Avem deja o bază legislativă care indică direcțiile acestei dezvoltări, dar mai e nevoie ca legile respective să fie și respectate. Atît Guvernul, cît și consiliile județene, vor încerca fiecare să tragă spuza pe turtele lor atît timp cît nu vor fi clarificate responsabilitățile și împuternicirile fiecăreia dintre părțile implicate în această problemă. Altminteri, consiliile județene se vor strădui să "înhațe" cît mai multe împuterniciri, iar Guvernul să le dea cît mai puține. O altă problemă ține de relațiile consiliilor județene cu agenții economici și diferite instituții aflate în raza județului. Pînă în prezent, legea nu specifică clar responsabilitățile și funcțiile prefectului. Așa cum sînt stipulate în lege, ele le repetă șaptezeci sau optzeci la sută pe cele ale procurorului de pe teren. De asemenea, legea nu clarifică relațiile dintre prefect și președintele consiliul județean. Credem că cele mai mari neînțelegeri vor avea loc anume aici. De relațiile dintre

prefect și președintele consiliul județean va depinde în mare măsură mersul reformei teritorial-administrative.

O altă problemă: noi pînă astăzi nu am dus la bun sfîrșit comasarea primăriilor. Din păcate, nu s-a ținut seama de propunerea noastră de a organiza mai întîii alegeri locale la nivel județean, apoi ele se orientează și vin cu propuneri concrete cît privește cine și cînd să fie comasat. Acum avem în Parlament vreo două sute de cereri din partea diferitor primării sătești care doresc să fie comasate altfel decît cum s-a procedat în cazul lor. Aceste probleme nu vor fi rezolvate în curînd. Autoritățile locale se vor confrunta cu mari greutăți, întrucît reforma teritorial-administrativă nu are în linii generale la baza ei nici un fel de mecanism economic sau social. Unul din scopurile economice urmărite de inițiatorii acestei reforme a fost de a distanța și Guvernul, și Președintele țării, și chiar Parlamentul de dificultățile și nevoile oamenilor de rînd din satele Moldovei pentru ca aceștia să nu mai vină la Chișinău, să nu mai caute aici dreptate, ca să nu deranjeze aici pe nimeni, să nu facă pe-aici greve. De acum încolo sărmanilor oameni li se va spune: mergeți înapoi în județe, autorităților voastre locale le-am dat destule împuterniciri, iată aveți legile necesare, totul se hotărăște în județe, ce vă mai trebuie, mergeți acasă, nu aveți ce căuta aici. Pornind de la situația din Moldova, pot spune că reforma teritorial-administrativă nu numai că nu este necesară, ci mai e pe de-asupra și dăunătoare. Cînd îți arde casa, e o nebulie să te apuci să o tencuiești și să-i dai pereții cu var. De fapt, la noi acum arde totul, e o sărăcie nemaipomenită în jur. Practic, înainte de a se porni această reformă nu s-au făcut calcule și analize serioase. Noi am propus de la bun început: numărul de 38 de raioane e prea mare, să trecem la unul de 22-24 și să desfășurăm reforma administrativă în 2-3 etape. Prima etapă de 22-24 județe urmează să dureze vreo 5-7 ani, apoi vedem care este situația și trecem la 15-17 județe. Totul se află într-o mișcare continuă – oameni noi, localități noi, sisteme administrative noi. Viața ne impune acest lucru. Cine crede altfel, fie că se autoînșeală conștient, fie că altcineva îl înșeală. Părerea noastră nu a fost luată în serios, acum vom vedea cum

vor merge lucrurile. Noi încă de pe atunci am calculat că aproximativ 3000 lucrători ai sferei bugetare din centrele raionale vor fi disponibilizați. Chiar nu demult am avut o discuție cu un medic din Drochia. Mi-a spus că 300 de specialiști bine pregătiți și instruiți au fost acolo disponibilizați. Ce înseamnă asta? Despre ce fel de reformă e vorba? Întreprinderile nu lucrează, fabricile nu lucrează, iar dacă și lucrează, atunci vai de capul lor. Unde să-și găsească de lucru cei concediați din fostele centre raionale? Oamenii n-au înțeles despre ce e vorba, cînd s-a pornit reforma administrativă. De această situație s-au folosit anumite forțe. Cînd oamenii vor începe a fi dați afară de la serviciu în masă, atunci va veni și înțelegerea.

VC: *Cum credeți că vor evolua relațiile între consiliile locale și prefecti? Ce conflicte credeți că pot apărea între consiliile locale și prefecti în viitorul apropiat?*

VV: Conflictele vor viza în primul rînd împuternicirile. Din nefericire, Guvernul în loc să adopte măsuri menite să minimalizeze aceste conflicte, el dimpotrivă, le provoacă. De exemplu, multe direcții de activitate din județe nimeresc sub controlul prefectului și nu sub cel al consiliului județean așa cum s-ar conveni. De exemplu, tot ce e legat de agricultură la noi se face cu fundul în sus, de fapt ca și în politică. La noi căruța se pune adesea înaintea cailor. Bineînțeles, la mijloc e politica. De ce direcția agriculturii să fie subordonată prefectului și nu consiliului județean? Ce are prefectul – care trebuie să supravegheze modul în care se colectează impozitele și se respectă legile pe teren - cu agricultura? De ce se întîmplă așa? Din cîte știm prefectii sînt numiți de către Guvern și Președinție. Iar aceștia îi numesc conform algoritmului alianței din Parlament. Este firesc că lor le este frică, pentru că în cazul în care consiliile județene conduse de blocul comunistilor vor administra direcția agriculturii, atunci ele vor stopa așa-zisa reformă agrară care nu este altceva decît distrugerea agriculturii moldovenești.

Încă o dată vreau să accentuez: vor exista foarte multe conflicte între consiliile județene și prefecti.

VC: *Vă mulțumim.*

14 iunie 1999, Chișinău.

ASPECTE TEHNICE ALE PROCESULUI ELECTORAL DIN MOLDOVA

Paul S. DeGregorio

În aprilie 1995, am observat primele alegeri locale din Moldova. În urma monitorizării recentelor alegeri locale am acum posibilitatea să compar și să văd dacă a fost sau nu înregistrat vreun progres tehnic. Într-adevăr, am remarcat o îmbunătățire semnificativă a procesului electoral din Moldova în mai multe privințe.

În ziua de 23 mai, am observat alegerile locale și referendumul republican consultativ în mai multe secții de votare din nordul Moldovei. Începând cu ora 5:00 dimineața și terminând cu ora 2:30 a doua zi dimineața, echipa mea mobilă de observatori a vizitat secții de votare din Bălți, Dondușeni, Soroca, Orhei și din câteva sătulețe situate de-a lungul drumului. Această zi din viața Moldovei a fost cu adevărat importantă și eu unul am știut să apreciez fiecare minut.

În linii generale, alegerile din 23 mai s-au desfășurat într-un mod liber și corect. Cu toate că în unele secții de votare s-au comis încălcări serioase de ordin tehnic la care observatorii au fost martori, lucrătorii birourilor electorale s-au dovedit bine instruiți, iar secțiile de votare - bine organizate. Prezența unui număr mare de observatori în secțiile de votare - mulți dintre care au fost instruiți de către IFES - a contribuit la menținerea caracterului onest al alegerilor. Materiale elaborate de IFES, cum ar fi broșurile *Ghidul observatorului* și *Ghidul electoral*, puteau fi văzute practic în toate secțiile de votare. Au fost văzuți chiar observatori citind buletinul informativ "Vocea Civică" al IFES-Moldova.

În pofida dificultăților guvernamentale privind finanțarea alegerilor, Comisia Electorală Centrală și consiliile electorale de circumscripție au făcut față îndatoririlor pe care le-au avut în procesul organizării alegerilor. Este clar că o Comisie Electorală Centrală permanentă a contribuit mult la pregătirea unor funcționari electorali bine pregătiți. Aceștia sînt acum mai dispuși decît înainte să colaboreze cu observatorii locali și să țină seama de recomandările lor. *Ghidul electoral* a fost de un real folos și pentru observatorii din partea partidelor politice, și ONG-urilor. În general, observatorii locali mi-au părut acum mai bine pregătiți și informați decît în trecut.

Am remarcat anumite probleme în ziua alegerilor și anume: 1) confuzia multor alegători, în special dintre cei în vîrstă, care nu puteau înțelege pe cîte buletine de vot trebuiau să marcheze (ei nu păreau de loc să fi fost informați înainte de alegeri asupra procedurii respective); 2) procentajul înalt de buletine de vot considerate nevalabile (aproximativ 12 procente) trezește neliniști și indică clar necesitatea unei educații electorale mai ample; 3) din cauza timpului îndelungat necesar marcării celor patru buletine de vot (4-10 minute), numărul cabinelor de votare din secțiile de votare s-a dovedit insuficient. Aceasta a provocat cozi lungi de alegători dinaintea cabinelor de votare ceea ce le-a permis alegătorilor să converseze pe larg și să-și dea cu părerea privind cine trebuie sau nu să fie votat; 4) a existat, de asemenea, o

confuzie serioasă asupra buletinului de vot privitor la referendum. Alegătorii nu înțelegeau cum să-și indice opțiunea (ca să voteze, de exemplu, "da", alegătorul trebuia să tragă două linii în cruce în interiorul cercului ce conținea cuvîntul "DA"; numeroși alegători, însă, au crezut că marcînd cu două linii în cruce cuvîntul "DA", ei de fapt votau "nu").

Fără îndoială, am remarcat un progres semnificativ sub aspect tehnic în procesul de votare de la vizita mea din aprilie 1995. Aș vrea să mai menționez încă o dată că atît lucrătorii secțiilor de votare, cît și observatorii au fost mai bine pregătiți și instruiți. Listele de alegători au fost întocmite cu o mai mare precizie și corectitudine. Am observat foarte puțini alegători încercînd să voteze fără a avea la ei acte de identitate sau să obțină buletine de vot pentru alții. De asemenea, situația s-a îmbunătățit și în ceea ce privește transparența procesului electoral din Moldova și diversele mecanisme care asigură controlul corectitudinii alegerilor, control asigurat și prin numărul mare de observatori locali. Există probleme legate de anumite prevederi ale legislației care reglementează organizarea și desfășurarea alegerilor, precum și de lucrătorii secției de votare, dar ele pot fi abordate și soluționate eficient prin promovarea și desfășurarea unor programe ample de instruire, educație electorală și prin îmbunătățirea Codului electoral. Chiar dacă alegerile locale oferă cetățenilor moldoveni posibilitatea să-și aleagă primari și consilii locale, este evident astăzi că acel concept potrivit căruia întreaga țară este privită ca o singură circumscripție electorală trebuie schimbat, dacă alegători vor să aibă vreodată o legătură directă cu membrii Parlamentului. În fiecare din secțiile de votare pe care le-am observat m-am apropiat de diferiți alegători și i-am întrebat de ce au venit să voteze și care este problema cea mai mare cu care ei se confruntă. M-am bucurat în mod deosebit să aud de la ei că votarea este foarte importantă pentru ei și că votul lor le-ar putea aduce o schimbare a lucrurilor în bine. Cu toate acestea, nu mi-a fost ușor să aud și să văd cu ochii mei toate acele greutăți de ordin economic și personal prin care trec cetățenii Moldovei... ■

Aspect de la alegerile locale din 23 mai.

SERVICII PUBLICE PENTRU UN SPAȚIU ADMINISTRATIV EUROPEAN

Francisco Cardona

Deciziile Curții Europene de Justiție și interacțiunea tot mai mare între administrațiile publice ale statelor membre ale Uniunii Europene (UE) conduc spre formarea unui *spațiu administrativ european* care funcționează pe baza unor principii comune. Țările-candidat la calitatea de membru al UE trebuie să ia în considerație această tendință ce urmează să-și lase amprenta asupra modului în care ele doresc să organizeze și reglementeze activitatea administrațiilor lor publice.

O lege administrativă reprezintă un set de principii, reguli și acte normative care reglementează în mare parte atât organizarea și conducerea administrației publice, cât și relațiile acesteia cu cetățenii. Spațiul administrativ este acea regiune geografică unde aceeași lege administrativă se aplică uniform. Acest spațiu a fost considerat în mod tradițional drept cel situat între granițele teritoriale ale unui stat suveran. Legea administrativă națională care se aplică între granițele teritoriale ale unui stat suveran este elaborată conform constituției acelei țări, hotărârilor autorităților ei administrative și celor ale instanțelor ei judecătorești. În cadrul UE spațiul administrativ respectiv devine supranațional, adică, se întinde dincolo de granițele naționale.

O astfel de evoluție a lucrurilor cauzează două probleme. Prima – e posibil să vorbim despre standarde comune ale unui spațiu administrativ european (SAE) supranațional care să se întinde dincolo de granițele unor țări suverane europene? A doua – dacă e posibil, atunci care sînt trăsăturile de bază pe care trebuie să le aibă serviciile publice și administrațiile publice pentru ca ele să poată satisface acele standarde supranaționale?

Tratatele de la Roma și Maastricht nu oferă nici un model specific de lege administrativă sau de administrație publică (nici măcar un model de servicii publice). În acest domeniu nu există vreo *achiziție comunitară* (un anumit set de legi și regulamente pe care trebuie să le adopte și aplice

orice țară ce dorește să devină stat membru al UE).

O Constituție Europeană?

Cu toate acestea, pe parcursul ultimilor ani, tratatele UE au pornit de la un set de aranjamente/acorduri juridice al căror obiectiv era de a integra statele suverane într-o

Peter Till

anumită structură juridică care să confere tuturor persoanelor fizice și juridice, publice și private de pe teritoriul UE obligații și drepturi a căror respectare să fie asigurată prin lege. Acest proces sugerează ideea transformării UE dintr-o entitate interguvernamentală a cărei funcționare este reglementată de o lege internațională într-un sistem de guvernare bazat pe un fel de constituție supranațională. În urma transformării respective rolul Curții Europene de Justiție (CEJ) a devenit crucial. Începînd cu anii 60, CEJ a trebuit să considere indirect tratatele drept un fel de texte constituționale. În zilele de astăzi, CEJ se referă explicit la tratate ca la un “regulament constituțional”, sau pur și simplu ca la o “constituție a Comunității”. Pornind de-aici, s-a afirmat că astfel a fost realizată extinderea sistemului de guvernare supranațională. Mai mult, acest sistem penetrează treptat, sau mai bine-zis înlocuiește, acele tipuri de guvernare care operează în cadrul granițelor naționale, inclusiv modulele în care legea administrativă a fost înțeleasă pînă nu demult de către statele suverane.

Se pare că o anumită “europenizare” a legii administrative trece ca un fir roșu prin interpretarea și dezvoltarea principiilor generale ale legii administrative de către CEJ care le-a preluat în mare parte din legislația administrativă a statelor membre ale UE, reformulîndu-le și clarificîndu-le.

Principiile cheie ale legii administrative europene sînt următoarele:

- administrarea afacerilor publice prin o legislație clară și exactă care să nu permită interpretări echivoce,
- administrația publică nu poate avea obligații și drepturi extra-contractuale,
- nediscriminare rasială, religioasă, politică, sexuală etc.,
- proporționalitate,
- satisfacerea așteptărilor legitime ale cetățenilor,
- dreptul de a fi audiat și cel la apărare în procesele administrative, precum și la corectitudine procedurală,
- dreptul la o administrație publică eficientă, capabilă să aplice efectiv legislația UE,
- hotărârile administrative trebuie motivate în mod public,
- supravegherea activității administrației publice și dreptul de a ataca hotărârile administrative în instanța judecătorească,
- oportunitatea deciziilor și acțiunilor administrației publice.

Toate aceste principii pot fi împărțite în patru grupuri:

- 1) supremația legii,
- 2) deschidere, transparență,
- 3) responsabilitate și
- 4) eficiență și eficacitate.

Grupurile respective se întrepătrund. Trebuie să menționăm că principiul supremației legii i se subordonează toate celelalte principii.■

(Textul de față reprezintă traducerea și adaptarea unor fragmente din lucrarea *Civil Services For The European Administrative Space*. Revista *Public Management Forum*, vol. V, nr. 2, martie-aprilie 1999. Toate drepturile aparțin editorilor. Traducere de Gabriel Mumjiev.)

The David and Lucile Packard Foundation

Fundația The David & Lucile Packard Foundation (DLPF) este o organizație independentă, neafiliată politic și filantropică din SUA, înființată în 1964 de către David Packard (1912 – 1996), cofondatorul companiei americane Hewlett-Packard) și Lucile Salter Packard (1914-1987).

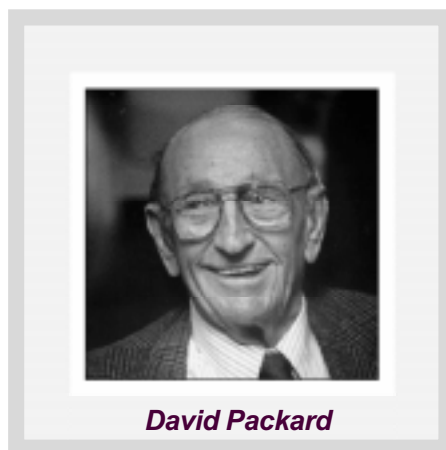
DLPF oferă sprijin financiar organizațiilor non-profit din toată lumea în următoarele domenii: știință, educația copiilor, populație, arte, problemele comunității, filantropie etc. Fundația nu finanțează propuneri venite din partea unor persoane particulare, sau care au obiective de ordin religios.

Scopul principal al DLPF este de a ajuta oamenii prin dezvoltarea științei, învățămîntului, îngrijirii medicale, culturii, creării unor noi locuri de muncă, nivelului de trai și protecției mediului ambiant.

DLPF se conduce în activitatea sa după următoarele principii de bază moștenite de la David și Lucile Packard: integritate morală, respectarea demnității tuturor oamenilor, încrederea în inițiativa individuală, capacitatea de a gândi pe scară largă.

La sfîrșitul anului 1998, DLPF dispunea de fonduri în valoare de 9,6 miliarde dolari SUA.

DLPF și-a propus să ofere în anul 1999 ajutoare financiare în valoare de aproximativ 400 milioane dolari SUA.

David Packard

Programe curente

- **Populația.** Fundația va cheltui în acest an 75 milioane dolari SUA pentru realizarea acestui program internațional al cărui obiectiv principal este de a contribui la scăderea ratei de creștere a populației globului pămîntesc prin promovarea unor proiecte legate de planificarea familiei, adresate în special țărilor sărace. În fiecare an populația pămîntului crește cu 78 milioane de oameni ceea ce se poate solda în viitorul nu tocmai îndepărtat cu o catastrofă umană și ecologică. Programul respectiv este desfășurat în unele țări ale Asiei, Americii Latine și Africii.
- **Arte vizuale și muzică.** Programul este evaluat la 1,4 milioane dolari SUA și are drept scop sprijinirea financiară a unor proiecte menite să dezvolte capacitățile elevilor din școlile publice în domeniul artelor vizuale și muzicii. El este desfășurat doar în unele regiuni ale SUA.
- **Protecția mediului ambiant.** DLPF intenționează să aloce aproximativ 375 milioane dolari SUA pentru realizarea programul respectiv. El va dura pînă în anul 2004 și prevede mai multe activități de protecție a diversității biologice, de promovare a metodelor raționale și cumpătate de folosire a resurselor naturale, de creare a unor condiții speciale de dezvoltare pentru speciile de animale și plante aflate în curs de dispariție. Acest program este desfășurat doar pe teritoriul SUA.
- **Știință.** Programul este menit să sprijine dezvoltarea științei și tehnologiilor moderne în lumea întregă, cercetările în domeniul oceanografiei, cooperarea științifică între savanți.
- **Copii, familii și comunități.** Programul urmează să contribuie la asigurarea copiilor americani cu servicii medicale de calitate înaltă, la promovarea dezvoltării capacităților fizice și intelectuale ale copiilor și adolescenților, la preîntîmpinarea violenței în școlile și familiile lor.
- **Umanism.** Programul este alcătuit dintr-o varietate de programe mai mici și are drept obiective sprijinirea Institutului Packard de Științe Umaniste și a Centrului național de arhive al Bibliotecii Congresului SUA.
- **Eficiență organizațională.** Obiectivele de bază ale programului sînt următoarele: îmbunătățirea modului în care își organizează și desfășoară organizațiile non-profit activitățile, instruirea liderilor de ONG-uri din lumea întregă.
- **Arte.** Scopul programului este de a asigura o colaborare reală și fructuoasă între diferite instituții de arte frumoase din cîteva regiuni din SUA.
- **Filantropie.** Scopul principal al programului este întărirea sectorului non-profit și încurajarea donațiilor particulare în lumea întregă.

Cetățenii Republicii Moldova pot obține informații suplimentare despre modul de alcătuire și înaintare a cererilor de finanțare către fundație la următoarea adresă:

The David & Lucile Packard Foundation,

300 Second Street, Suite 2000, Los Altos, California 94022, SUA.

Tel.: 650-948-7658, 650-917-7148, fax: 650-948-5793, E-mail: a.kushner@packfound.org, www.packfound.org

Președinte: Colburn S. Wilbur

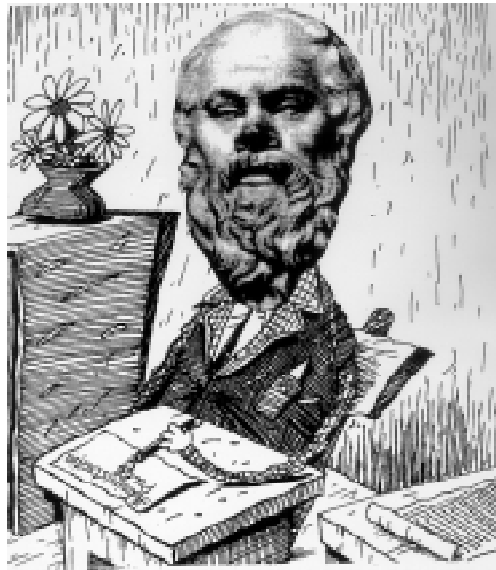
BAZA FILOSOFICĂ A ETICII ADMINISTRAȚIEI PUBLICE

Gary M. Woller & Kelly D. Patterson

Din perspectivă filosofică, atât etosul birocratic, cât și cel democratic, se bazează pe căutarea unor principii universale sau cvasi-universale ce implică obligații morale din care poți deduce un anumit comportament etic. Căutarea unor principii etice universale caracterizează întreaga gândire etică privitoare la administrația publică, în special pe cea modernă din țările occidentale puternic dezvoltate. În ultimii 200 ani nici un fel de discuție nu a fost atât de importantă pentru gândirea etică occidentală ca cea legată de stabilirea deosebirilor dintre deontologie și teleologie. De aceea, nu este surprinzător faptul că majoritatea teoriilor etice privitoare la administrația publică se discută fie în lumina deontologiei, fie în cea a teleologiei.

Teleologia este o etică de scop (ethic of purpose). Teleologia privește orice acțiune dată prin prisma anumitor scopuri. Acțiunile care promovează scopurile respective se consideră morale, pe când cele ce împiedică realizarea lor se consideră amorale. În contextul administrativ american, punctul teleologic de vedere a fost întruchipat cel mai bine în filosofia utilitarismului care este o ramură a raționamentului teleologic. Potrivit sistemelor utilitariste de gândire dezvoltate de către Jeremy Bentham și mai târziu de către elevul său celebru John Stuart Mill în secolul trecut, comportamentul moral constă în a face acele lucruri care vor aduce cel mai mare folos unui număr cât mai mare de oameni. Deontologia, pe de altă parte, este o etică a datoriei. Pentru deontologiști comportamentul moral este determinat de un anumit set de principii înalte din care poți deduce logic anumite seturi de reguli și datorii morale. Deontologia nu raportează o acțiune dată la un scop sau obiectiv anume. Ea consideră acțiunea nici mai mult nici mai puțin drept o datorie a sa, indiferent de consecințele pe care aceasta le poate avea. Avînd obligația fundamentală de a maximaliza utilitatea acțiunii, utilitarismul nu implică nici un fel de seturi de valori morale

preexistente. În perspectiva lui nu există principii morale care să îndrume comportamentul uman. Mai mult, nu există asemenea principii morale care să fie pe placul tuturor. În schimb, indivizii sînt lăsați în mare parte să decidă de unii singuri propriile lor definiții ale fericirii și ceea ce este pentru ei "binele". Dat fiind că lipsește orice înțelegere presta-

bilită a fericirii umane, asemenea decizii trebuie luate de oameni de bună voie într-o democrație. Ei trebuie să stabilească și să aplice politicile publice doar prin procese democratice, fiind responsabili de ceea ce fac și cum o fac. Rolul administratorului public în acest context este să îndeplinească directivele legitime ale oamenilor. Mai mult, protecția și bunăstarea socială pot fi aduse la un nivel satisfăcător de înalt doar atunci când politicile publice sînt elaborate și aplicate efectiv și eficient. Altminteri, oamenii vor fi privați de procedurile de exprimare a suveranității sale de unde vine și definiția "un bine cât mai mare pentru un număr cât mai mare de oameni".

Etosul democratic este considerat în general drept deontologic, pentru că abordarea lui a eticii administrative este de a consolida comportamentul administrativ pe anumite principii democratice sau constituționale înalte. Aceste valori democratice de bază nu sînt de natură instrumentală

așa cum este cazul, de exemplu, al valorilor birocratice, ci se socotesc obligatorii în sens moral.

Dat fiind că atât de îndelungata dispută filosofică între etica deontologică și cea teleologică nu arată semne că se apropie de sfîrșit, reconcilierea etosului birocratic cu cel democratic ridică tot mai multe probleme substanțiale cărora cercetătorii trebuie să le găsească un răspuns.

Reconcilierea poate fi, însă, o simplă așteptare nerațională. În cele din urmă, cele două etosuri sînt atât de diferite. Etosul birocratic este teleologic, presupune folosirea raționalității instrumentale și se axează pe valorile capitalismului și economiei de piață. Prin contrast, etosul democratic este deontologic și este emanația valorilor clasice privind statele și legea supremă. Cu toate acestea, cercetătorii n-au încetat să caute diferite modalități de a face cele două etosuri compatibile. Una din încercările de acest gen a fost de a combina noțiunea de responsabilitate etică interioară cu cea exterioară. Astfel, administra-

torii publici se bazează pe un set de principii etice interne atunci când vor să-și controleze comportamentul ceea ce îi va determina să respecte riguros regulile organizaționale. Dacă ei nu le vor respecta cum se cuvine, atunci își vor încălca propriile principii etice interioare, iar datoria administratorilor este, din cîte am văzut mai sus, tocmai aceea de a urma acest ghid interior întruchipat în principiile respective. Astfel de principii etice interioare sînt de obicei de natură deontologică.

Toate acestea ne demonstrează că administrația publică privită ca obiect de studiu, diverse tehnici și strategii, reprezintă legătura dintre politică și guvernare, de aceea este atât de important ca această legătură să fie interpretată și înțeleasă corect. ■

(Textul de față reprezintă traducerea și adaptarea unor fragmente din lucrarea *The Philosophical Grounding Of Administrative Ethics*. *Revista American Behavioral Scientist*, vol. 41, nr. 1, septembrie 1997. Toate drepturile aparțin editorilor. Traducere de Gabriel Mumjiev.)

EDUCAȚIA CIVICĂ ÎN ȘCOLI

Matthew Handel & Chester E. Finn

Pentru ca oamenii să poată înțelege corect în ce constau drepturile și obligațiile lor de cetățeni ai unui stat democratic, ei trebuie mai întâi de toate să primească o educație corespunzătoare. O asemenea educație se referă nu numai la popularizarea noțiunilor și practicilor de bază ale democrației, ci și la faptul că cetățenii trebuie educați a fi independenți, principali, toleranți sub aspect religios, politic și social, capabili să gândească analitic.

Democrația nu trebuie privită ca un obiect de studiu aparte, fără vreo legătură cu alte discipline, care urmează a fi însușit în cursul unei perioade de timp anume. Știința democrației are de a face practic cu toate disciplinele: istoria, etica, economia etc. și mai mult – învățarea ei continuă în afara peretilor școlii. Într-un cuvânt, însușirea noțiunilor și practicilor de bază ale democrației reprezintă o componentă esențială a unui sistem eficient de învățământ.

Există diferite modalități de a învăța democrația. Se consideră că locul de bază unde aceasta trebuie să fie învățată mai întâi de toate este școala. Guvernele țărilor democratice se străduie să ofere cetățenilor posibilități egale în ceea ce privește învățământul. Școlile publice sînt accesibile pentru toți, dar ele nu trebuie să devină în nici un caz instrumente de propagandă ale guvernanților. În cadrul sistemelor democratice de guvernare sînt posibile și forme alternative de învățământ. Bisericele și alte organizații religioase au dreptul să înființeze școli religioase, persoane particulare pot înființa școli private independente, iar părinții, de asemenea, își pot educa copiii acasă. Acest pluralism constituie una din părțile componente ale democrației și s-a dovedit benefic de-a lungul timpului pentru societatea umană. El, de asemenea, contribuie la îmbunătățirea calității învățământului.

Programul de învățământ

Procesul de învățare a democrației în școli poate lua forme diferite. Istoria, principiile și practica democrației pot fi considerate fie drept una din disciplinele incluse în programul școlar de învățământ, fie drept o parte componentă a altor discipline (inclusiv

a lecțiilor de istorie, geografie, economie, literatură etc.) O altă variantă ar fi ca ideile legate de democrație să formeze o tematică pe baza căreia să se alcătuiască un program de studiere a istoriei și științelor sociale. Indiferent de modul în care este organizat programul de învățământ, el trebuie să cuprindă neapărat acele secțiuni ce urmează să includă tematici fără studierea

crația; 2) ce factori politici, economici, sociali și culturali au determinat formarea societăților democratice; 3) ce condiții au împiedicat dezvoltarea democratică a societății; 4) cine a apărat democrația și cine a încercat să o distrugă; 5) în ce mod au fost organizate guvernele democratice pe baza principiului majoritar; 6) cum asigură guvernele democratice respectarea drepturilor cetățeanului și

cărora elevii nu vor fi capabili să însușească principiile și valorile principale ale democrației.

În primul rînd, trebuie să se acorde o atenție deosebită surselor teoretice și diferitor curente ale gândirii democratice. Este necesar ca elevii să știe unde, în ce condiții și cum au apărut principiile democrației. De asemenea, este necesar ca ei să urmărească evoluția dezvoltării gândirii democratice în Grecia antică, în Imperiul Roman, precum și cea a eticii Vechiului Testament, Noului Testament. Epoca Renașterii și Reformei, revoluția engleză și iluminismul, revoluțiile americană și franceză, de asemenea, trebuie studiate. Programul trebuie totodată să-i ajute pe elevi să înțeleagă în ce mod ideile democratice au fost transpuse în faptă și au stat la baza diferitor instituții sociale și politice în diferite timpuri și țări. Într-un cuvânt, este necesar să se analizeze evoluția societăților democratice atât în trecut, cît și în perioada modernă. În acest context, este util să se examineze următoarele întrebări: 1) în ce condiții înfloresc sau pierd demo-

minorităților; 7) cum asigură guvernele democratice ordinea publică și supremația legii fără a se încălca libertățile și individualismul; 8) în ce mod influențează organizațiile neguvernamentale procesul politic; 9) în ce mod mărginește sistemul judecătoresc puterea guvernanților și asigură dreptul cetățeanului la o judecată echitabilă și imparțială; 10) ce înseamnă și cum funcționează mijloacele de informare în masă.

Examinînd aceste întrebări și analizînd răspunsurile respective, elevii își însușesc mecanismul real de funcționare a democrației. Ei află cum funcționează democrația în viața de toate zilele și în ce cazuri practica confirmă sau nu teoria. Totodată, este necesar ca elevii să studieze istoria dezvoltării gândirii democratice și sistemului democratic de guvernare din propria lor țară. ■

(Textul de față reprezintă traducerea și adaptarea unor fragmente din lucrarea *Teaching Democracy*. Toate drepturile aparțin Serviciului Informațional al Statelor Unite ale Americii (USIS). Traducere de Gabriel Mumjiev.)

CUM SĂ SE IMPLICE CETĂȚENII ÎN ACTIVITATEA ADMINISTRAȚIEI PUBLICE?

John Clayton Thomas

Administrația publică luptă de multă vreme pentru a găsi modalitățile cele mai eficiente de a implica cetățenii — individual și în grupuri — în procesele administrative. Numeroși cercetători au încercat să definească principiile și modurile cele mai practice de abordare a ceea ce se discută acum în toată lumea și anume — rolul cetățeanului în cadrul administrației publice.

Problemele care stau în centrul acestei lupte s-au schimbat puțin de-a lungul timpului. Care este adevăratul rol al cetățeanului în cadrul proceselor de guvernare? Care trebuie să fie drepturile și obligațiile lui și cum poate fi menținut echilibrul între ele? Cum ar trebui administratorii publici să-și considere rolul și atribuțiile în raport cu cetățenii? Cum ar trebui ei să-i implice pe cetățeni în activitățile legate de administrația publică?

De exemplu, în SUA lupta a început odată cu mandatul *Războiului împotriva Sărăciei* pentru "o participare maximă" a săracilor la programele de guvernare menite să le îmbunătățească condițiile de existență. În fapt, însă, această "participare maximă" a degenerat într-o "neînțelegere maximă" de către păturile sărace ale societății a rolului care le revine lor în cadrul acestui program ceea ce a demonstrat atunci că implicarea cetățenilor în administrarea afacerilor publice nu este nici pe de parte o treabă ușoară. Cu toate acestea, guvernul federal al SUA a continuat

să elaboreze diferite programe al căror obiectiv era intensificarea participării diferitor segmente ale societății, în special al celor sărace, la administrarea afacerilor publice.

Dublînd eforturile și experimentele structurilor guvernamentale federale în acest domeniu, diverși cercetători și sociologi au început să studieze cu toată seriozitatea și multă minuțiozitate problemele legate de echitatea socială și participarea cetățenilor la administrarea afacerilor publice. Ideea unei astfel de participări prindea rădăcini tot mai adînci și a determinat apariția unei terminologii noi. La începutul anilor '80 cuvîntul "coproducție" devenise un concept folosit pe larg în discuțiile privitoare la participarea cetățenilor la administrarea afacerilor publice. Analizii afirmau atunci că cele mai bune servicii publice sînt acelea care nu sînt produse numai de guvern, ci de guvern în comun cu cetățenii. De exemplu: a) poliția nu este capabilă de una singură să facă față criminalității și să preîntîmpine crimele; b) preîntîmpinarea crimelor este posibilă doar dacă cetățenii colaborează activ cu poliția. În consecință, avem o coproducție: pe de o parte, poliția și, pe de altă parte, cetățenii. Ca majoritatea conceptelor folosite în acea perioadă, acel de "coproducție" nu a durat nici el prea mult ceea ce nu înseamnă, însă, că ideea lui de bază nu prezintă un interes și o importanță deosebite pentru timpurile de astăzi. Dimpotrivă,

conceptul respectiv arată că un guvern nu poate face mare lucru fără încrederea și ajutorul cetățenilor.

De asemenea, cît privește definirea statutului de administratori publici, s-au găsit cercetători care au sugerat conceptul de "cetățeni profesioniști" ce îndeplinesc niște obligații civice în plus pe lîngă responsabilitățile lor profesionale. Mai recent, analiștii au început să se întrebe dacă ar fi mai bine sau nu să folosim termenul de "clienți" în loc de cel de "cetățeni". Ideea acestei înlocuiri a fost următoarea: administratorii publici trebuie să-i considere pe cetățenii cărora le prestează diverse servicii drept clienți ce se așteaptă la aceeași calitate înaltă de servicii ca în cazul clienților din lumea afacerilor.

Trebuie să menționăm că mai mulți analiști au obiectat că guvernul este obligat să presteze servicii tuturor cetățenilor și nu numai clienților imediați. Dînd preferință celor cărora guvernul trebuie să le presteze servicii, pentru că ar fi mai întii clienți și abia apoi cetățeni, te poți aștepta la consecințe negative, întrucît în primul rînd calitatea de "client" devine mai importantă decît cea de "cetățean", iar în al doilea rînd - coproducția presupune participarea cetățenilor la procesul de administrare a afacerilor publice pentru a-l face mai eficient. Vorba lui King și Strivers: "Noi sîntem guvernul".

În mod ironic, cu cît mai intens s-a discutat și s-a încercat a se spori rolul cetățeanului în administrarea afacerilor publice, cu atît mai proaste au devenit părerile cetățenilor despre guvernanți. Un cinic ar putea sugera că vorba multă a acutizat problema, dar adevărul este mai degrabă că motivele neîncrederii cetățenilor în guvernanți se află în acele procese sociale pe care guvernanții le pot influența doar într-o măsură mică. În același timp, declinul încrederii cetățenilor în guvern nu înseamnă în mod necesar că acesta s-ar afla în raport direct cu numărul și intensitatea discuțiilor pe marginea rolului cetățenilor în cadrul administrației publice. ■

(Textul de față reprezintă traducerea și adaptarea unor fragmente din lucrarea *Bringing The Public Into Public Administration: The Struggle Continues*, revista *Public Administration Review*, ianuarie-februarie 1999, nr.1, vol. 59. Toate drepturile aparțin editorilor. Traducere de Gabriel Mumjiev.)

ASOCIAȚIA CIVILĂ ȘI CONDIȚIA POSTMODERNĂ

Michael W. Spicer

Asociația civilă este una din formele asociației politice în care bărbați și femei au libertatea de a urmări nestingheriți propriile lor interese și valori, dar sînt constrînși să respecte anumite reguli de comportament al căror scop este de a le limita sferile individuale de acțiune. În asociația civilă indivizii se consideră drept cetățeni în virtutea faptului că sînt legați unii de alții prin respectarea și recunoașterea unor practici alcătuite din reguli. Asemenea reguli nu sînt menite să promoveze nici un set special de reglementări sau rezultate, ci niște reguli de joc, direcții despre cum trebuie să acționezi într-un cadru anumit, niște reguli de reglementare a discuțiilor publice, reguli ce nu indică vorbitului ce trebuie să zică și sînt absolut indiferente față de orice rezultat al jocului. Ele nu dau ordine, nu interzic, nu justifică anumite acțiuni sau declarații, ci doar prescriu anumite norme de comportament.

Rolul guvernului în cadrul unei asemenea asociații este în principal de a clarifica regulile de comportament care reglementează acțiunile și interacțiunile individuale. Imaginea guvernului nu este cea a unui manager, ci a unui arbitru a cărui misiune este de a administra, a asigura respectarea regulilor unui joc în care el nu participă. Într-o asociație civilă funcția guvernului nu este de a impune cetățenilor anumite credințe și activități, nu de a-i dăscăli și educa, nu de a-i face mai buni sau mai fericiți într-un fel sau altul, nu de a-i îndruma, ci de a le coordona astfel activitățile încît să se preîntîmpine acele situații și condiții ce duc la conflicte și tensiuni. Mai mult, guvernul trebuie să accepte diversitatea de opinii și activități, precum și să rezolve unele din conflictele generate de către varietatea respectivă de credințe și activități, să mențină și să asigure pacea în societate, nu prin impunerea unor interdicții asupra anumitor opțiuni și diversității care rezultă din exercitarea preferințelor, nu prin impunerea unei uniformități sufocante, ci prin asigurarea respectării regulilor generale de procedură de către toți cetățenii.

Potrivit opiniilor unor experți, asociația civilă mai poate fi considerată drept o societate privită mai degrabă ca un grup de excentrici care colaborează în scopul unei protecții reciproce decît ca un grup de spirite angelice unite printr-un scop comun. Această înțelegere a statului ca pe o asociație civilă pare să se potrivească în special cu perspectiva postmodernă, pentru că asociația civilă nu cere ca toți indivizii să se antreneze într-un discurs politic comun, axat pe identificarea unor scopuri speciale ale statului și modului în care acestea pot fi atinse cît mai bine și eficient. În cadrul asociației civile indivizii pot continua să se

lase antrenați în discursul politic, ca urmare a propriilor viziuni asupra statului. Cu toate acestea, ei sînt limitați prin regulile asociației civile în încercările lor de a-și impune propriile viziuni privind statul asupra altora ce nu le împărtășesc. Asociația civilă acționează, cu alte cuvinte, ca un controlor al cărui obiectiv este să preîntîmpine monopolizarea discursului politic sau a acelor narațiuni și jocuri de limbaje care favorizează doar anumite viziuni și concepții.

Statul privit drept asociație civilă pare să permită în acest fel folosirea unui set mai mare și mai divers de viziuni, concepții și jocuri de limbaje decît statul privit drept o asociație de scopuri comune. Neavînd un scop al său, un stat considerat în acești termeni se acomodează inevitabil la toate expresiile pe care le iau înclinațiile asociative ale cetățenilor săi, permițîndu-le să intre în relații afective, de afaceri reciproc avantajoase, de angajamente sociale și politice etc. Însă, dat fiind că cetățenii sînt asociați în mod *civil*, ei nu pot fi forțați și nici nu li se poate interzice să intre în aceste tipuri de relații. Statul privit ca o asociație civilă reprezintă cea mai mică povară

pentru toate tipurile de relații umane privind obligațiile de a subscrie la tot felul de reguli de comportament, precum și unicul tip de asociație care nu exclude și nu marginalizează pe nimeni, preîntîmpinînd conflictele și tensiunile social-politice fără a impune vreo uniformitate.

I. Smirnov

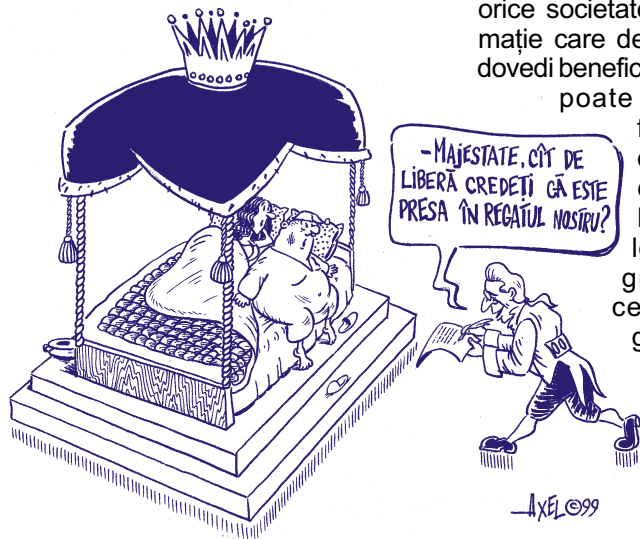
De aceea, ideea statului ca asociație civilă pare să se potrivească cel mai bine cu ideea postmodernă a multiplicității și diversității subculturilor politice și jocurilor de limbaj. Vorba lui Lyotard: *fiecare din noi aparține cîtorva minorități și limbaje în același timp și doar atunci cînd nici una din ele nu prevalează putem spune că societatea este una dreaptă*. Evident, chiar în cadrul asociației civile, discursul politic presupune existența unui limbaj comun pe care îl pot folosi diferitele subculturi în interacțiunile și colaborările lor, sau pur și simplu pentru a aplana și soluționa conflictele ce pot apărea între ele. În concluzie, aș vrea să menționez că asociația civilă ne cere să stabilim amănunțele unor compromisuri care se află într-o schimbare continuă și formează discursul politic. ■

(Textul de față reprezintă traducerea și adaptarea unor fragmente din lucrarea *Public Administration, The State, And The Postmodern Condition*, revista *American Behavioral Scientist*, vol. 41, nr. 1, septembrie 1997. Toate drepturile aparțin editorilor. Traducere de Gabriel Mumjiev.)

ACCESUL PUBLICULUI LA INFORMAȚIA GUVERNAMENTALĂ

Steven Goldberg

Accesul cetățenilor la informațiile privitoare la guvernarea lor constituie una din condițiile de bază ale democrației. Doar o societate bine informată poate să-și îndeplinească în mod rațional și satisfăcător obligațiile privind formarea și consolidarea unor instituții politice cu adevărat democratice. Dacă un guvern oarecare își desfășoară

activitățile în condiții de secretomanie, acest lucru trezește neîncrederea cetățenilor în guvernare și duce inevitabil la scepticism politic. Nici nu poate fi altfel atunci când cetățenii nu sînt puși la curent cu scopurile urmărite de guvernare.

Transparența se bucură pe bună dreptate de respect în calitate de leac împotriva maladiilor grave ale societății și economiei. Se spune că lumina soarelui este cel mai bun mijloc de dezinfectie, iar cea electrică – cel mai bun mijloc care stă la dispoziția poliției.

În țările democratice moderne accesul publicului la informația guvernamentală este asigurat prin două feluri. În primul rînd, guvernurilor nu li se permite să cenzureze pe cei care reflectă activitatea lor în mijloacele de informare în masă. În al doilea rînd, se întreprind măsuri de ordin juridic care oferă persoanelor particulare posibilitatea de a avea acces la diferite documente guvernamentale. În nici un caz aceasta nu înseamnă că persoanele particulare pot avea un acces absolut la informația guvernamentală. În schimb, se încearcă astfel să nu se

ascundă de public obiectivele activității guvernanților și mersul ei. Aceasta este o premisă foarte importantă de la care pornesc toate încercările de a asigura un acces cît mai mare la informația de interes public.

Fără îndoială, necesitatea de a consolida puterea locală, a o informa cît mai bine și de a preîntîmpina corupția este una esențială pentru orice societate. Însă, nu orice informație care devine publică se poate dovedi benefică. Nu cred că vreun stat

poate cîștiga de pe urma faptului că oricine află cu ușurință locurile de dislocare a sistemelor lui defensive. Bineînțeles, întotdeauna va fi greu să deosebești cerințele legitime ale guvernului privind secretele de stat de cele nefondate, legate de limitarea accesului cetățenilor la anumite informații a căror popularizare ar putea aduce prejudicii unor grupuri de interes, politicieni, oameni de afaceri etc. De exemplu, există cazuri cînd numeroase publicații americane au fost date în judecată pentru faptul că au "făcut publice" informații ce țineau de "secretul de stat". Însă, toate aceste publicații au fost declarate în cele din urmă de instanțele judecătorești drept "neinovate". Cîștig de cauză a avut, de fapt, frica, uneori vecină cu panica, a americanilor de a-și vedea accesul la informație mărginit într-un fel sau altul. Trebuie să menționăm că spre deosebire de SUA, mass media din alte țări, inclusiv din cele puternic dezvoltate, sînt mult mai prudente și chiar *fricoase* în ceea ce privește publicarea documentelor legate de acele activități ale guvernului ce nimeresc sub incidența termenului de "secret de stat".

Dreptul publicului de "a fi la curent" cu cele ce se întîmplă în țară reprezintă o lozincă bine cunoscută astăzi și este puțin probabil ca să se aventureze cineva în elaborarea unei argumentații menită să conteste sau să desființeze dreptul respectiv. Cu toate acestea, el a fost consfințit prin lege în țările democratice occidentale

doar în cea de a doua jumătate a secolului douăzeci. Pînă atunci, organele puterii de stat puteau să-și permită fără nici o sîchiseală să nu facă publice numeroase documente a căror nepublicare în zilele de astăzi ar stîrni proteste vehemente și o indignare cumplită în rîndurile cetățenilor. În acele timpuri "supapele" prin care publicul mai avea acces din cînd în cînd la anumite documente importante de stat erau fie acei reporteri "țacăniți" pentru care adevărul sau senzația era mai prețioasă decît încarcerarea, fie jocurile din culoarele puterii ce aveau darul de a se solda uneori cu apariția în presă a diferitor materiale avînd drept scop compromiterea anumitor figuri influente ale vieții politice sau de afaceri. Elveția este singura țară care face excepție. Ea este una din primele state care au consfințit prin lege dreptul cetățenilor la informația de interes public. Legea elvețiană privind libertatea presei a fost adoptată în 1766. Ea garantează accesul cetățenilor la materialele ce se păstrau în arhivele de stat. Celelalte state au avut nevoie de mult mai mult timp pînă să se hotărască să adopte niște acte legislative similare. Cea mai mare performanță în acest domeniu poate fi considerată adoptarea în SUA, în 1966, a Legii privind libertatea informației. După adoptarea legii respective care reglementa accesul la informație la nivelul instituțiilor și agențiilor de stat federale, acte legislative similare au fost adoptate practic de către toate statele din SUA, precum și în țări ca Franța, Canada, Australia și Noua Zelandă. Mai multe prevederi ale legii din 1966 au fost pe parcurs modificate și îmbunătățite, iar instanțele de judecată americane au trebuit să se confrunte nu o singură dată cu întrebarea: în ce fel ar fi trebuit ele să interpreteze anumite pasaje din această lege. Ea stabilește mecanismul exact prin care cetățeanul poate avea acces la informație, tipurile de informație la care el poate avea acces și împrejurările cînd cetățeanului îi poate fi refuzat accesul respectiv. ■

(Textul de față reprezintă traducerea și adaptarea unor fragmente din lucrarea *The Public Acces To Governmental Information*. Toate drepturile aparțin Serviciului Informațional al Statelor Unite ale Americii (USIS). Traducere de Gabriel Mumjiev.)

- În perioada 9 – 26 mai, la Chișinău s-a aflat dl. Paul DeGregorio, expert IFES. Pe parcursul vizitei sale dl. DeGregorio a avut o serie de întâlniri cu președintele și membrii Comisiei Electorale Centrale, membri ai Parlamentului, reprezentanți ai unor formațiuni politice, organizații neguvernamentale, mass media și misiunii internaționale de observatori a OSCE. De asemenea, dl. DeGregorio a participat la trei seminarii organizate în Bălți (13 mai) și capitală (18 și 20 mai) de către IFES-Moldova și Liga pentru Apărarea Drepturilor Omului din Moldova - LADOM în cadrul cărora a instruit peste 300 observatori locali (studenți, profesori, jurnaliști etc.), acreditați de Comisia Electorală Centrală pentru observarea alegerilor locale și referendumului republican consultativ din 23 mai. Participanților la cele trei seminarii li s-a distribuit broșura *Ghidul observatorului*, alcătuită și editată de IFES-Moldova și LADOM, precum și formularul observatorului.

Aspect de la un seminar de instruire a observatorilor locali

- În ziua de 13 mai, IFES-Moldova și LADOM au organizat în orașul Cahul un seminar de instruire a observatorilor locali. La seminar au participat peste 25 lideri de ONG-uri locale. Ei, de asemenea, au primit câte un exemplar din broșurile *Ghidul observatorului* și *Ghidul electoral*, alcătuite și editate de Comisia Electorală Centrală și IFES-Moldova.
- În ziua de 18 mai, postul național de radio a difuzat un interviu cu dl. Paul DeGregorio. Expertul IFES s-a referit în răspunsurile sale la rolul și importanța observatorilor locali, precum și la diferite aspecte ale legislației care reglementează organizarea și desfășurarea alegerilor.
- În ziua de 21 mai, dnii. Dorin Tudoran, director de proiect al IFES-Moldova, Paul DeGregorio și Igor Boțan, coordonator principal de programe al IFES-Moldova, au participat la un seminar de instruire a observatorilor internaționali, organizat de către misiunea din Moldova a OSCE. Reprezentanții IFES au informat participanții despre diferite aspecte atît ale campaniei electorale pentru alegerile locale și referendumului republican consultativ, cît și ale legislației electorale.
- În ziua de 23 mai, colaboratorii IFES-Moldova și dl. Paul DeGregorio au observat desfășurarea alegerilor locale și referendumului republican consultativ în peste 65 secții de votare din nordul, sudul și centrul țării.
- În ziua de 25 mai, IFES-Moldova și LADOM au organizat o conferință de presă în cadrul căreia au făcut publice rezultatele observării alegerilor locale și referendumului republican consultativ din 23 mai de către observatorii locali din partea LADOM și echipele mobile de observatori internaționali ai IFES-Moldova. În opinia IFES-Moldova și LADOM, alegerile locale și referendumul republican consultativ s-au desfășurat în general liber și corect, iar diferitele fraude electorale și alte încălcări înregistrate de către observatorii locali din partea LADOM și cei internaționali ai IFES-Moldova în ziua alegerilor nu au fost de natură să influențeze rezultatele alegerilor. Organizatorii au ținut, totodată, să sublinieze faptul că lucrătorii secțiilor de votare, precum și alți funcționari electorali, au dat dovadă de corectitudine, seriozitate și profesionalism în îndeplinirea obligațiilor lor profesionale în niște condiții în care baza tehnico-materială a alegerilor a fost mai mult decît modestă. La sfîrșitul conferinței de presă, dl. Paul Degregorio a prezentat un "slide-show" care a avut darul să ilustreze prin diverse și numeroase fotografii rapoartele de observare a alegerilor și referendumului consultativ.
- În ziua de 28 mai, reprezentantul IFES-Moldova a participat la ședința Comisiei de certificare a utilității publice a asociațiilor obștești de pe lîngă Ministerul de Justiție.
- În ziua de 2 iunie, postul de radio "Antena C" al municipiului Chișinău a difuzat un interviu cu dl. Igor Boțan. În zilele de 3 și 4 iunie, același post de radio a difuzat două emisiuni realizate în comun de către IFES-Moldova și LADOM. Ele au fost întitulate *Vocea Civică – Ghid radiofonic pentru alegători* și s-au referit la rezultatele observării alegerilor locale și referendumului republican consultativ de către observatorii locali și internaționali.
- În ziua de 4 iunie, IFES-Moldova și LADOM au organizat în Chișinău un seminar de instruire a observatorilor locali care urmau să observe procesul de votare în cel de al doilea tur, din 6 iunie, al alegerilor locale. ■

ASOCIAȚIA PRIMARILOR ȘI COLECTIVITĂȚILOR LOCALE

APCL

APCL este o organizație obștească, independentă și neafiliată politic.

APCL a căpătat personalitate juridică în ziua de 11 octombrie 1995. Membrii ei sînt primari, oficiali aleși, funcționari publici, juriști, economiști, foști primari etc.

Vocea Civică

Volumul 5, Nr.3 (24) Mai-Iunie 1999

Editor

IFES-Moldova

Str. George Meniuc, nr. 3
MD2009 Chișinău, Moldova

Tel.: 733255, 731477

Fax: 733621

E-mail: office@ifes.moldnet.md

IFES-Moldova

Director

Dorin Tudoran

Coordonator principal
de programe

Igor Boțan

Coordonator
financiar-administrativ

Victor Gane

Coordonator Centrul
de resurse/Machetare

Tamara Chitoroagă

Coordonator de program

Gabriel Mumjiev

Asistent/Relații cu publicul

Ina Gutium

Șofer/Curier

Andrei Bardari

Programul IFES în Moldova este finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională, USAID

Obiective:

- colaborarea directă cu universități, administrații publice locale, grupuri de experți, juriști, fundații și asociații de peste hotare în vederea efectuării unor studii în domeniul administrației publice locale,
- identificarea cauzelor care împiedică dezvoltarea și activitățile administrației publice locale,
- colaborarea cu mijloacele de informare în masă pentru a oferi publicului informații ample și corecte privind activitățile administrației publice locale,
- crearea unui Centru informațional care să cuprindă date ample despre administrația publică locală din Moldova și din străinătate,
- cooperarea cu diferite ministere, Parlamentul și alte organisme guvernamentale și neguvernamentale în domeniul perfecționării legislației curente care reglementează activitatea administrației publice locale,
- discutarea proiectelor de legi curente și înaintarea unor propuneri și sugestii pe marginea lor,
- elaborarea de proiecte de legi,
- dezvoltarea unor microproiecte de consultanță locală care să fie axate pe: finanțe și bugete locale, urbanism, protecție socială, dezvoltarea economiei, infrastructura locală, ecologie.

APCL a cîștigat pînă în prezent granturi pentru a desfășura următoarele activități:

- crearea Centrului informațional al APCL (finanțator – fundația Soros-Moldova),
- desfășurarea în cursul anului 1998 a cinci seminarii regionale de instruire cu tema “Arta și știința conducerii în administrația publică locală”, la care au participat peste 180 de reprezentanți ai autorităților publice locale din Moldova, România și Ucraina (finanțator – fundația Soros-Moldova),
- organizarea și desfășurarea conferinței internaționale “Rolul și funcționarea autorităților publice locale în Republica Moldova (finanțator – Consiliul Europei, 1998),
- organizarea și desfășurarea seminarului internațional “Alegerile și impactul lor asupra societății” la care au participat reprezentanți ai autorităților publice locale, ai Comisiei Electorale Centrale și consiliilor electorale locale, ai Parlamentului și Guvernului, ai Consiliului Europei și altor organizații neguvernamentale internaționale și locale, 9-11 aprilie 1999 (finanțator – Consiliul Europei).

Adresa: str. Romană 4/1, 94, or. Chișinău, MD-2005, Moldova,

Tel./fax: (373-2) 54-02-75, 54-48-87, **E-mail:** apm@mic.md

Președinte: Mihail Perebinos, **vicepreședinte:** Nicolae Grossu

Opiniile exprimate în articolele publicate aparțin autorilor și nu reprezintă, în mod necesar, și punctul de vedere al Vocii Civice. Întreaga responsabilitate pentru veridicitatea celor afirmate aparține exclusiv autorilor articolelor.